

APSTIPRINU
LBTU IITF Dekāns
G.Vītols
2024.gada 29. janvārī

Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
Inženierzinātņu un tehnoloģiju fakultāte
Inženiertehnikas un enerģētikas institūts

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA
Atslēdznieku darbiem
(103. Mācību mehāniskā darbnīca)

Nr. 9

Izstrādāta saskaņā ar LR Darba aizsardzības likuma
14.pantu, MK noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība
darba aizsardzības jautājumos“ un izvērtējot darba
vides riskus un situāciju darba vietā.

SASKANOTS
Inženiertehnikas un enerģ. inst.vadītājs
A.Birkavs
2024. gada 29. janvārī

Instrukcijā lietoto terminu skaidrojums

Darba drošība - darba vides (apkārtējās vides, procesa, iekārtu, apkalpojošā personāla) stāvoklis, kas izslēdz dzīvībai bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbību uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija - darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kas nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba vieta - vieta, kur praktikants apmācību procesā atrodas pasniedzēja un arodapmācības meistaruru kontrolē.

Bīstams faktors - tehnisks vai tehnoloģisks faktors, kas zināmos apstākļos praktikantam var izraisīt traumas vai pēkšņu veselības pasliktināšanos.

Kaitīgs faktors – tehnisks vai tehnoloģisks faktors, kā iedarbība praktikantam zināmos apstākļos var izraisīt saslimšanu.

Individuālie un kolektīvie aizsardzības līdzekļi - līdzekļi, kas novērš vai samazina bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz praktikantu.

Pirmā palīdzība - palīdzība cietušajam (saslimušajam), ko savu iespēju apjomā sniedz personas ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās.

1. Vispārējās prasības

1.1. Darba drošības instrukcija attiecās uz arodapmācības meistariem un studentiem/praktikantiem, kas apgūst praktiskās iemaņas meistara vadībā.

1.2. Katram studentam/praktikantam pirms darba uzsākšanas jāiepazīstas ar darba drošības noteikumiem un obligāti jāizdara ieraksts instruktāžas žurnālā.

1.3. Prasības darba galda iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:

1.3.1. darba vieta un iekārtas jāuztur tīrībā un darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jātīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē;

1.3.2. visi darbi mācību mehāniskajā darbnīcā notiek pasniedzēja vai mācību meistara pavadībā. **Darbu vadītājam aizliegts atstāt darbnīcu bez uzraudzības;**

1.3.3. aizliegts plānot un izpildīt jebkādas remonta un regulēšanas darbus ārpus darba laika (vakaros) un brīvdienās. Īpašos gadījumos nepieciešama institūta direktora atļauja;

1.3.4. darbmašīnu piedziņas un pārvaldu iežogojumiem ir jābūt atveramiem tehniskās apkopes laikā, bet jānovērš piekļūšana darba procesā. Papildus iežogojumi (vairogi, aizslietņi) ir pieļaujami izņēmuma gadījumos, lai norobežotos no blakus esošajām darba vietām;

1.3.5. apstrādājot detaļas uz urbmašīnas un asināšanas darbagalda, jāievēro atbilstošas darba aizsardzības instrukciju prasības;

- 1.3.6. apstrādājot materiālu, jāuzliek aizsargbrilles, lai pasargātu acis no atlecošajām skaidām.
- 1.4. Darba vides riska faktori:
- 1.4.1. iespējamais kontakts ar rotējošām un kustīgām darbmašīnu daļām;
- 1.4.2. iespējama darba instrumenta izsviešana, tam salūstot vai esot nenoturīgi iestatītam patronā;
- 1.4.3. iespējama detaļas izsviešana no ierīces;
- 1.4.4. iespējams nepietiekams apgaismojums darba vietā;
- 1.4.5. iespējama strādājošā elektrotrauma;
- 1.4.6. iespējamā trauma, saskaroties ar skaidām.
- 1.5. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi;
- 1.5.1 kolektīvie aizsardzības līdzekļi - ventilācijas ierīces, norobežojumu aizslietņi, telpu apgaismojums, elektroiekārtu sazemējums.
- 1.5.2. individuālās aizsardzības līdzekļi - aizsargbrilles, sejas maskas, cimdi, priekšauti vai spectērpi (halāti).
- 1.6. Ugunsdrošības pasākumi:
- 1.5.1. aizliegts smēķēt un lietot atklātu uguni darba vietās;
- 1.5.2. izlietotos darbavietas eļļainos apkopes materiālus uzglabāt slēgtās metāla kastēs;
- 1.5.3. ugunsdzēsamajiem līdzekļiem jāatrodas brīvi pieejamās vietās.
- 1.6. Elektrodrošības prasības:
- 1.6.1. darbmašīnu korpusiem un elektrosadales skapjiem jābūt sazemētiem;
- 1.6.2. vietējam apgaismojumam izmantot iekārtas, kuru spriegums nepārsniedz 42V.
- 1.6.3. pārnēsājamo rokas gaismekļu spriegumam jābūt ne lielākam par 12V.
- 1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:
- 1.7.1. gaisa temperatūrai telpās jābūt ziemā 18 - 20°C , vasarā 21 - 23°C;
- 1.7.2. relatīvajam gaisa mitrumam jābūt robežās 40 - 60%;
- 1.7.3. darba vietas apgaismojums pieļaujams ne mazāks par 150lx.;
- 1.7.4. gaismas avots nedrīkst būt apžilbinošs.
- 1.8. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem praktikanta pienākums ziņot arodapmācības meistaram vai pasniedzējam. Darbu atsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.9. Strādājošie, kas pārkāpj šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām uzņemas disciplināro, administratīvo, materiālo vai kriminālatbildību.
- 1.10. praktikanti, kas nepakļaujas darba aizsardzības instrukcijas prasībām, tiek atstādināti no prakses.

2. Darba drošības prasības, uzsākot darbu

- 2.1. Mācību darbnīcās atļauts strādāt darba apģērbā. Apģērbam jābūt atbilstoša izmēra un piegulošam. Piedurkņu aprocēm jābūt aizpogātām. Apģērbs nedrīkst traucēt kustības. Ja mati gari, tie jāpaslēpj zem galvassegas.
- 2.2. Pirms remontēšanas sākuma iekārtai jābūt apstādinātai, pievadsiksnām - noņemtām, elektroiekārtām - atvienotām no tīkla.
- 2.3. Elektroiekārtu atvienošanu no tīkla un pieslēgšanu pēc remonta pabeigšanas drīkst veikt tikai elektromontieris.
- 2.4. Darbs ar bojātu iekārtu nav pieļaujams.
- 2.5. Darbam nepieciešamos instrumentus un ierīces novietot tiem paredzētā vietā, sakārtojot lietošanas secībā. Darba zonā nedrīkst atrasties nevajadzīgas lietas.

3. Darba drošības prasības, veicot darbu

- 3.1. Visas remonta laikā noņemamās daļas novieto iepriekš sagatavotās vietās, saliekot tās noteiktā kārtībā, stabili, nepieciešamības gadījumā pielietojot starplikas.
- 3.2. Veicot regulēšanas un remonta darbus, uz presēm un veseriem jābūt uzstādītām ierīcēm traversas noturēšanai augšējā pozīcijā.
- 3.3. Instrumentus, detaļas u.tml., kas tiek pielietotas remontdarbu veikšanai, nelikt uz remontējamās iekārtas galdiem vai statnēm, bet pēc remontdarbu veikšanas pārbaudīt, vai kaut kas nav palicis uz iekārtas virsmām.
- 3.4. Detaļas, kuru svars ir 20 kg un lielāks, jānoņem un jānovieto ar celšanas mehānismiem vai jāizmanto palīgstrādnieka palīdzība.
- 3.5. Detaļu, kas sver vairāk par 80 kg, celšanu un pārvietošanu drīkst veikt ar cēlājierīču palīdzību.
- 3.6. Montējot remontējamo iekārtu, detaļas un montāžas vienības droši jānostiprina, kā arī īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai iekārtu iekšpusē nepaliktu stiprinājuma detaļas, instrumenti u.tml.
- 3.7. Aizliegts:
 - 3.7.1. iekārtu vai mehānismu remonts, montāža vai demontāža to darba vai tukšgaitas laikā;
 - 3.7.2. strādāt kailu, nenosegtu elektrisko vadu un elektroiekārtu spaiļu tiešā tuvumā, ja tie atrodas zem sprieguma;
 - 3.7.3. atrasties zem paceltas kravas vai tās iespējamās krišanas zonā;
 - 3.7.4. atstāt instrumentus, detaļas u.tml. uz remontējamo iekārtu virsmām.

4. Strādājošā rīcība avārijas situācijā

4.1. Ja rodas avārijas situācija, praktikantam nekavējoties jāpārtrauc darbs, jāizslēdz darbmašīnas piedziņa un jāinformē pasniedzējs vai arodapmācības meistars par negadījumu.

4.2. Ja pārtrūkst elektroenerģijas padeve, izslēgt vadības sviras, attālināt griezējinstrumentu no sagataves.

4.3. Ja iegūta trauma, notikusi saindēšanās vai pēkšņa saslimšana, nekavējoši jāinformē pasniedzējs vai arodapmācības meistars, kurš organizē pirmo palīdzību un vajadzības gadījumā nosūta cietušo uz medicīnas iestādi.

4.4. Ja izceļas ugunsgrēks vai tiek atklāta aizdegšanās:

4.4.1. izslēgt visas iekārtas un ventilācijas sistēmas;

4.4.2. ziņot ugunsdzēsības dienestam pa tālr. 112;

4.4.3. nekavējoties atvienot darbnīcu no elektrotīkla;

4.4.4. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm, ugunsdzēsības krānu u.c.);

4.4.5. izsaukt uz ugunsgrēka vietu tiešo darba vadītāju.

5. Darba drošības prasības, beidzot darbu

5.1. Sakārtot darba vietu, no iekārtām (mehānismiem) notīrīt netīrumus (putekļus, metāla skaidas u tml.); notīrīt un ieeļļot darbgalda daļas, kurās ir berze.

5.2. Instrumentus un palīgierīces (inventāru), kas izmantoti darbu veikšanai, nodot instrumentu glabātavā vai nolikt tiem speciāli paredzētā vietā.

5.4. Par pamanītajām tehniskajām problēmām informēt pasniedzēju vai arodapmācības meistar.

IZSTRĀDĀJA:

Laboratoriju vadītāja

I.Meņķe